

۱ کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات درست است؟

- ۱ یکی از عوامل تأثیرگذار نهضت بازگشت ادبی توجه به ادبیات در دربار قاجار و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان بود.
- ۲ انجمن ادبی اصفهان برای رهایی بخشیدن شعر فارسی از تباهی و انحطاط، راهی جز تقلید از آثار پیشینیان در پیش نگرفتند.
- ۳ در دوران حکومت‌های افشاریه، زندیه و ابتدای دوره قاجار رشد و شکوفایی قابل توجهی در تاریخ ادبیات ایران دیده می‌شود.
- ۴ مشتاق اصفهانی در زمان نادرشاه و کریم‌خان زند، با همراهی چند تن دیگر از ادیبان، انجمن ادبی خاقان را تشکیل دادند.

۲ وزن عروضی منظومه زیر با کدام سروده یکسان است؟

«شعر ناگفته‌ای است در دل من / مشت بر سینه می‌زند؛ بسرای»

- ۱ دور از تو ای امید دل ناامید من / گیرم به دست، دست کدامین امید را
- ۲ عمر من دفتر نیم‌سوزی است / قصه‌اش خط‌خطی، گنگ و مبهم
- ۳ خود بر از قصه است و هر قصه / ماجرای غمی است، مادر جان
- ۴ ای دلم خانه عشقت برگرد / پری من! به سوی اقیانوس

۳ قافیه کدام بیت درست و وزن آن «فاعلاتن مفاعیلن فعلن» است؟

- ۱ از آن پیش کاین کارها شد بسیج / نبد خوردنی‌ها جز از میوه هیچ
- ۲ که خواهد شد بگویند ای رفیقان / رقیق بی‌کسان یار غریبان
- ۳ گر شریفند و گر وضع همه / کرم او بود شفیع همه
- ۴ گرچه شاطر بود خروس به جنگ / چه زند پیش باز رویین چنگ

هر یک از عبارات زیر به ترتیب، معرّف کدام شخصیت ادبی است؟
 - از شعرای آزادی‌خواه عصر مشروطه که تحت تأثیر شاعران گذشته به ویژه مسعود سعد و سعدی بود.
 - در بیداری مردم بسیار مؤثر و اشعار وی به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد بود.
 - تفکرات شخصی وی، مانع از آن می‌شد که در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار گیرد.
 - به دلیل جسارت و بی‌پروایی در بیان اندیشه‌های سیاسی، پیش از آنکه به اوج شکوفایی برسد، از صحنه روزگار محو شد.

- ۱) ادیب‌الممالک فراهانی - نسیم شمال - ایرج میرزا - فرخی یزدی
- ۲) ایرج میرزا - نسیم شمال - ادیب‌الممالک فراهانی - میرزاده عشقی
- ۳) فرخی یزدی - سید اشرف‌الدین گیلانی - ایرج میرزا - میرزاده عشقی
- ۴) سید اشرف‌الدین گیلانی - عارف قزوینی - ایرج میرزا - فرخی یزدی

هجاهای کدام بیت به دو شیوه همسان و ناهمسان دسته‌بندی می‌شود؟

- ۱) بنگر ز هجرت چون شدم سرگشته چون گردون شدم / وز ناوکت پر خون شدم از من چرا رنجیده‌ای
- ۲) بر من مگیر اگر شدم آشفته دل ز عشق / مانند این بسی ز قضا و قدر فتاد
- ۳) در پای رقیبش چه کنم گر نهم سر / محتاج ملک بوسه دهد دست غلامان
- ۴) دیوانگان خود را می‌بست در سلاسل / هر جا که عاقلی بود اینجا دم از جنون زد

وزن عروضی کدام مورد با سروده زیر یکسان است؟
 «هنگام غروب تیره کز گردش آب / می‌غلند موج روی موج نگران»

- ۱) عاشقا! گر سیه دوست داری / اینک او را دو چشم سیاهی است
- ۲) گریه بس دار که هذیانش داشت / خبر از وحشت دریای پرآب
- ۳) هولی نشست و چیزی برخاست / دوشیزه‌ای به راه دگر شد
- ۴) من با هوس بی‌ثمر تندروان / دیگر سروکاریم نخواهد بودن

اوزان نوشته شده در مقابل همه مصراع‌ها «کاملاً» درست است؛ به جز:

- ۱) خلوتم چراغان کن ای چراغ روحانی (فاعلاتُ مفعولن فاعلاتُ مفعولن یا فاعلن مفاعیلن فاعلن مفاعیلن)
- ۲) دوش گفتم عشق را ای شه عیار ما (فاعلاتن فاعلن فاعلاتن فاعلن یا فاعلن مستفعّلن فاعلن مستفعّلن)
- ۳) گفتم جانم گفت بمیر ار مردی (مفعولن مفعولُ مفاعیلن فع یا مستفعّلُ مفعولن مفاعیلن فَعْل)
- ۴) ای دوست بیا که طاقتم طاق شده (مستفعّلُ فاعلاتُ مستفعّلُ فع یا مفعولُ مفاعیلن مفاعیلُ فَعْل)

با توجه به سروده زیر، کدام مورد نادریست است؟
 «این مدّعیان که هر چه دیدند نُوش / کردند به داس کهنه خود دُرُوش
 آری گله را چو روی واپس آرند / بی‌شبهه بز لنگ شود پیشروش»

- ۱) اشعار را می‌توان به دو شکل دسته‌بندی هجایی کرد و در هر صورت وزن آن «دوری» است.
- ۲) در سروده اختیار شاعری «قلب، ابدال و تغییر کمیت مصوت‌ها» وجود دارد.
- ۳) در ابیات آرایه‌های «استعاره، کنایه، تضاد و تمثیل» یافت می‌شود.
- ۴) قافیۀ ابیات براساس قاعده ۲ و تبصرۀ قافیه سروده شده است.

۹ وزن عروضی کدام مورد، با بخش مشخص شده سروده زیر یکسان است؟
«تنها نشستهم، زیر حریق خفته‌ای از رویه روی خویش»

- ۱) آیا رهی دیگر به غیر بردباری هست؟
۲) در جوی زمان در خواب تماشای تو می‌رویم
۳) اینک منم گسسته ز خورشید و نور و عشق
۴) شب‌های باران تو از تردید و از اندوه لبریز است

۱۰ کدام بیت در وزن همسان دولختی به دو شیوه دسته‌بندی هجایی می‌شود؟

- ۱) گر ز نظر نهان شوم چون تو به ره گذر کنی / کی ز نظر نهان کنم اشک به ره چکیده را
۲) چون هیزم نغزم من یاران همه تردامن / در مجمر از آن تنها می‌سوزم و می‌سازم
۳) او پادشاه کشور حسن است و ما اسیر / و آن زلف پرخم و صف مژگان سپاه اوست
۴) ای بلبل شیرین‌زبان به گر نبندی آشیان / در گلشنی کش باغبان صد منت از گلچین کشد

۱۱ کدام بیت را می‌توان به دو شکل دسته‌بندی هجایی کرد و قافیه آن نادرست است؟

- ۱) تو را سزاست خدایی نه جسم را و نه جان را / تو را سزد که خودآیی نه جسم را و نه جان را
۲) حاشا که مداوای من از پند توان کرد / دیوانه به افسانه خردمند توان کرد
۳) یاران می‌ام ز بهر خدا در سبو کنید / آلوده غم به می‌ام شست‌وشو کنید
۴) جان سوخته رویی است پروانه چنین باید / دل شیفته رویی است پروانه چنین باید

۱۲ وزن کدام سروده در مقابل آن نادرست است؟

- ۱) بر دوردست این ره چشمی در انتظار است (مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن)
۲) موجیم و وصل ما از خود بریدن است (مستفعلن فَعْل، مستفعلن فَعْل)
۳) شبی به حلقه درگاه دوست دل بندیم (مفاعِلن فعلاَتن مفاعِلن فَعْلن)
۴) از زخم تا ستاره عروجی دوباره بود (مفعول فاعلاتن مفاعِلن فَعْل)

۱۳ هریک از ویژگی‌های زیر به ترتیب، مربوط به کدام شاعر است؟

- در طنز و هجو چیره‌دست بود و در اشعارش اندیشه‌های نوگرایانه وجود داشت.
- تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی او در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش مهمی داشت.
- وی تحت تأثیر شاعران گذشته به ویژه مسعود سعد و سعدی بود.
- شاعر، روزنامه‌نگار، نمایش‌نامه‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطه بود.

- ۱) ایرج میرزا - عارف قزوینی - فرخی یزدی - میرزاده عشقی
۲) نسیم شمال - عارف قزوینی - ملک‌الشعراى بهار - میرزاده عشقی
۳) ایرج میرزا - سیداشرف‌الدین گیلانی - فرخی یزدی - ملک‌الشعراى بهار
۴) سیداشرف‌الدین گیلانی - میرزاده عشقی - فرخی یزدی - ملک‌الشعراى بهار

وزن عروضی کدام سروده با ترانهٔ زیر یکسان است؟

۱۴

«ای سنگ‌فرش راه که شب‌های بی‌سحر / تک‌بوسه‌های پای مرا نوش کرده‌ای»

- ۱) بشنوم بانگ خروسان را ز بام کلبهٔ دهقان / می‌گریزم از تو تا در دامن صحرا
- ۲) دیگر این داس خموشی‌تان زنگار گرفت / به عبث هر چه درو کردید آواز مرا
- ۳) امشب به پارسایی خود دل نهاده‌ام / ای آفتاب وسوسه در من غروب کن
- ۴) بر آن شاخ بلند ای نغمه‌ساز باغ بی‌برگی / بمان تا بشنود از شور آواز

کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات «درست» است؟

۱۵

- ۱) نخستین رمان تاریخی دورهٔ معاصر «تهران مخوف» اثر مرتضی مشفق کاظمی است.
- ۲) جریان نوگرایی شعر معاصر با سرودن «افسانه» نیما یوشیج در سال ۱۳۱۶ تثبیت شد.
- ۳) جلال آل‌احمد، بزرگ علوی و سیمین دانشور از جمله نویسندگان نسل اول دورهٔ معاصرند.
- ۴) تنها نمونه ادبیات نمایشی چند نمایشنامه از میرزا آقا تبریزی بود که در دورهٔ ناصرالدین شاه نگارش یافت.

وزن کدام مصراع، در مقابل آن غلط آمده است؟

۱۶

- ۱) چین زلف مشکین را بر رخ نگارم بین (مستفعلُ فاعلاتُ فعلن)
- ۲) ای دل چو خطش سر زد پیوند از او مگسل (مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن)
- ۳) برخاست ز هر گوشه بلایی به کمینم (مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن)
- ۴) مژگان مردم‌افکن چشمان کافرش بین (مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن)

کدام ابیات، دربردارنده‌ی مفهوم «انتظار» است؟

۱۷

الف) ما به غم خو کرده‌ایم ای دوست ما را غم فرست / تحفه‌ای کز غم فرستی نزد ما هر دم فرست
ب) ای صبح شب‌نشینان جانم به طاقت آمد / از بس که دیر ماندی چون شام روزه‌داران
ج) یک عمر دور و تنها، تنها به جرم این‌که / او سرسپرده می‌خواست من دل‌سپرده بودم
د) شب چو دربستم و مست از می نابش کردم / ماه اگر حلقه به در کوفت جوابش کردم
هـ) همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی / به پیام آشنایی بنوازد آشنا را

- ۱) الف - ج ۲) الف - هـ ۳) ب - د ۴) ب - هـ

همه‌ی ابیات در وزن همسان دولختی سروده شده‌اند، به‌جز:

۱۸

- ۱) زان پرده می‌گشاید دل‌بند نازنینم / تا درنظر نیاید زیبا نگار چینم
- ۲) هر گوشه کمین کرده ابروی کماندارش / در صید نظر‌بازان بگشاده کمینش بین
- ۳) تا به جفایت خوشم ترک جفا کرده‌ای / این روش تازه را تازه بنا کرده‌ای
- ۴) قامت به ناز افراخته خلقی ز پا انداخته / دل‌ها مسخر ساخته کُشورستانی را ببین

وزن بیت زیر، کدام است؟

۱۹

«کنون که کشتی ما در میان موج فتاد / اگر چنان‌که مجال شنا بود غم نیست»

- ۱) مفاعِلن فاعلاتن مفاعِلن فَعَلن
- ۲) مفاعِلن فعلاتن مفاعِلن فَعَلن
- ۳) مفاعِلن فعلاتُ مفاعِلن فعَلن
- ۴) مفاعِلن فاعلاتن مفاعِلن فعَلن

- ۱ مرنجان دلم را که این مرغ وحشی / ز بامی که برخاست مشکل نشیند
- ۲ از گوشه‌ی بامت سر پرواز ندارم / ای کاش که مرغ دلم از بال و پر افتد
- ۳ چو وحشی مرغ از قید قفس جست / دگر نتوان به دستان پای او بست
- ۴ دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند / از گوشه‌ی بامی که پریدیم پریدیم

۱

- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. بررسی گزینه‌های نادرست:
گزینه ۲: توضیحات مربوط به انجمن ادبی خاقان است.
گزینه ۳: دوره‌های یاد شده، رشد و شکوفایی قابل توجهی در تاریخ ادبیات ایران دیده نمی‌شود.
گزینه ۴: انجمن ادبی خاقان به ریاست فتحعلی‌شاه در تهران تشکیل شد.

۲

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

شِعْرِ نَا گُف	تِ اِست دَر	دِلِ مَن
خُذ بُ رَز قِص	صِ اَسْتُ هَر	قِص صِ
- - -	- - -	- - -

(در رکن پایانی و ماقبل پایانی بیت گزینه ۳، اختیار وزنی مشاهده می‌شود.)

۳

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

گزینه ۴: واژگان قافیه: جنگ و چنگ (درست است) / وزن: فاعلاتن مفاعیلن فعلن
نکته: قافیه در گزینه ۳ معیوب است و این عیب در حرف روی (ساکن و متحرک) وجود دارد.

۴

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

فرخی یزدی: از شاعران شاخص این دوره است که او را به سبب آزادی‌خواهی، به زندان انداختند. تحت تأثیر شاعران گذشته، به ویژه مسعود سعد و سعدی بود. آشنایی با سعدی طبع فرخی را شکوفا ساخت. در دوره هفتم مجلس نماینده مردم یزد شد؛ ولی دست از اندیشه‌های پرشور آزادی‌خواهانه و وطن‌دوستانه برنداشت و در نهایت جان‌ش را در راه آزادی فدا کرد.

سید اشرف‌الدین گیلانی: به نسیم شمال مشهور بود. او توانست با شعرهای ساده و عامیانه‌اش در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند. شعرهای او که به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن در روزنامه «نسیم شمال» به چاپ می‌رسید، در بیداری مردم بسیار مؤثر بود. از نمونه‌های اشعار انتقادی او شعر «ای قلم» است. ایرج میرزا: در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود. در شعر وی اگرچه اندیشه‌های نوگرایانه وجود دارد، ولی جایگاه خانوادگی (از نوادگان فتحعلی‌شاه قاجار) و تفکرات شخصی او، مانع از آن می‌شود که در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار گیرد. ایرج میرزا از شعرهای غربی نیز ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود؛ قطعه «قلب مادر» یکی از آن نمونه‌هاست.

میرزاده عشقی: سید محمدرضا میرزاده عشقی، شاعر، روزنامه‌نگار، نمایشنامه‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطیت بود. او در روزنامه‌اش «قرن بیستم» به افشاگری اعمال پدید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت. عشقی به دلیل جسارت و بی‌پروایی در بیان اندیشه‌های سیاسی، اجتماعی و وطن‌پرستانه‌اش، پیش از آنکه به اوج شکوفایی برسد به دست رضاخان ترور شد. مهم‌ترین اثر عشقی نمایشنامه منظوم «ایده‌آل» یا «سه تابلوی مریم» است.

۵

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

وزن ناهمسان: مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

وزن همسان: مستفعل مستفعل مستفعل مستف

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. وزن شعر صورت سؤال «مفعول مفاعیل مفاعیل فعل» می‌باشد که با گزینه ۴ مشترک است.

البته که شعر صورت سؤال و گزینه ۴ دارای اختیارات وزنی هستند اما وزن مشترک است.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. وزن گزینه سوم «مستفعل مستفعل مستفعل فع یا مفعول مفاعیل مفاعیل فعل» می‌باشد.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. وزن شعر، وزن رباعی است که هرگز به شکل دوری قابل دسته‌بندی نیست:
(- U / U -- U / - U- U / U --)

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. وزن سروده صورت سؤال و گزینه ۳: مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. وزن بیت: مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن - دولختی و دارای دو دسته‌بندی هجایی تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن - دولختی و فاقد دو دسته‌بندی هجایی

گزینه ۳: مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن - ناهمسان و دارای دو دسته‌بندی هجایی

گزینه ۴: مستفعلن مستفعلن مستفعلن - همسان تک‌پایه‌ای و فاقد دو دسته‌بندی هجایی

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. وزن بیت، «مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن» یا «مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن» است.

سوخته و شیفته واژگان قافیه هستند که «ه» الحاقی است و «وخت» و «یفت»، نمی‌توانند قافیه درستی را شکل دهند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: وزن: مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلاتن (دو دسته‌بندی هجایی ندارد.) / قافیه خدایی و خودآیی صحیح است.

گزینه ۲: مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن یا مستفعل مستفعل مستفعل مستف / قافیه پند و خردمند، صحیح است.

گزینه ۳: وزن: مفعول مفاعیل فاعلن یا مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل / قافیه سبو و شست‌وشو صحیح است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. وزن صحیح مصراع چهارم این‌گونه است: «مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن»

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. صفحه ۱۷ کتاب درسی علوم فنون ۳

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. وزن بیت (مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن) است که در گزینه ۳ نیز دیده می‌شود.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در بیت «ب» شاعر در انتظار صبح (می‌تواند استعاره از وصال باشد) است و انتظار طولانی خود را به انتظار روزه‌داران برای اتمام روز و رسیدن وقت افطار تشبیه می‌کند.

در بیت «ه» نیز شاعر تمام شب را منتظر است تا نسیم صبح‌گاهی خبری از معشوق برایش بیاورد.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. ۱۹

تقطیع هجایی و وزن بیت: «U-U / - U-U / - - UU / - U-U» : مفاعن فعلاتن مفاعن فَعْلُن

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. گزینه ی ۲: عاشق قصد جدایی از معشوق را ندارد.
در بقیه گزینه‌ها به مفهوم مشترک «نباید عاشق از معشوق رنجیده خاطر شود.»

۱	۱	۲	۳	۴
۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴
۵	۱	۲	۳	۴
۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴
۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴
۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴
۱۶	۱	۲	۳	۴
۱۷	۱	۲	۳	۴
۱۸	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴

